

ÁRULKODÓ ÍZEK

Szerző: **CSÍKOS Tímea** doktorandusz (timcsi@tippnet.rs)

Témavezető: **Dr. habil. FORGÁCS Attila**, Budapesti Corvinus Egyetem, Társadalomtudományi Kar, Magatartástudományi és Kommunikációelméleti Intézet

Intézmény: Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Pszichológia Doktori Program, Pécs

„Én, atyám, úgy szeretlek, mint az emberek a sót” – mondja a legkisebb lány királytyjának az ismert magyar népmesében.
– Édes gyermekem, mint az emberek a sót?! – kérdezett vissza savanyú képpel a király, és csípős hangulatában keserű szájjal zavarta el országából leányát.

Vajon mire vonatkozhatott a király elutasítása? A sós ízhez kapcsolódó képzetekre vagy inkább a lánya személyiségére?

Kutatásunk célja a gasztrális neofóbia, vagyis az új ízek és ételek iránti averzió vizsgálata egyik szegmensének a bemutatása, melyben az édes, a sós, a keserű, a savanyú és a csípős íz több szempontú elemzése történik. Az evolúciós szint tesztelésén túl a szociokulturális identitás szintjét tanulmányozzuk, hogy választ kapjunk az ízdominancia kérdésre és az egyes ízek jellemmel kapcsolatos mivoltára.

Az adatok felvételére 2015 tavaszán került sor. A kérdőív 16 kérdése közül 4 foglalkozik az ízekkel. A mintát a felnőtt populáció tagjai képezik.

Az eredmények az édes íz preferenciáját, vagyis az ízek evolúciós elméletét bizonyítják, mely szerint a ma embere őseihez hasonlóan inkább a „biztonságosnak” tűnő, szénhidrátokban gazdag édes ízt választja a többivel szemben. A jellemmel kapcsolatos minőségek is az „édesség”, a pozitívitás irányába mozdulnak el.

Kulcsszavak: édes, sós, savanyú, keserű, csípős

REVEALING FLAVOURS

Author: **Tímea CSÍKOS** (timcsi@tippnet.rs)

Supervisor: **Dr. habil. Attila FORGÁCS**, Corvinus University, Budapest

Institution: University of Pécs, Faculty of Humanities, PhD in Psychology, Pécs

A Famous Hungarian folk tale:

“My father, I love you like the people love salt” – said the youngest daughter to the king.

“My sweet daughter, you love me like the people love salt?!” – asked the king with a sour expression in his face and in his spicy mood he cast out his daughter from the country with a bitter taste in his mouth.

What was the king's rejection concerned with? Was it the notion associated with the salty flavour or the personality of his daughter?

We present a segment of our research on gastric neophobia, the aversion against new flavours or dishes, about the analysis of the following flavours: sweet, salty, sour, bitter, and spicy. Beyond the testing of the level of evolution, we study the level of socio-cultural identity to answer the question of flavour domination and the question of the correlation of flavours and human characteristics.

The data collection was done in spring, 2015. In the questionnaire, 4 questions out of 16 deal with flavours. The sample was formed by the adult population.

The result has shown that the sweet flavour is the preferred one, just as it is in evolution theory. As their ancestors did before them, today, people choose the seemingly "safe" sweet taste, rich in carbohydrates, over the others. The qualities of a "sweet" character also move towards positivity.

Keywords: **sweet, salty, sour, bitter, spicy**

UKUSI KOJI ODAJU

Autor: **Timea ČIKOŠ** (timcsi@tippnet.rs)

Mentor: **dr habil. FORGAČ Atila**, Fakultet Corvinus, Odsek za društvene nauke

Institucija: Filozofski fakultet u Pečuju, Psihologija, doktorski program

„Oče, volim te kao što ljudi vole so,“ reče najmlađa devojčica kralju u poznatoj mađarskoj narodnoj priči.

„Drago dete, kao što ljudi vole so?!“ pitao je kralj s kiselim izrazom na licu, pa u ljutom raspoloženju i s gorkim ukusom u ustima otera devojčicu iz svoje zemlje.

Na šta li se odnosio kraljev progon? Na predstave u vezi sa slanim ukusom ili ipak na karakter devojčice?

Predmet našeg istraživanja je gastralna neofobija, odnosno averzija prema novim ukusima i jelima, u kojem iz vise ugla analiziramo slatki, kisel, gorki, slani i ljuti ukus.

Istražujemo nivo sociokulturne identifikacije kako bismo dobili odgovor na pitanje koji je dominantan ukus i koja je suština pojedinačnih ukusa.

Snimanje podataka urađeno je u proleće 2015. godine. Upitnik je sadržao 16 pitanja od kojih se 4 pitanja odnosilo na ukuse. Ciljnu grupu su činili odrasli članovi stanovništva.

Rezultati istraživanja potvrđuju preferenciju slatkog ukusa, tj. evolucijsku teoriju ukusa, prema kojoj savremeni čovek, slično svojim precima, najpre bira ukuse koji se čine „sigurnijim“, kao što je sladak ukus hrane, koji je bogat ugljenim-hidratima. Istraživanje pokazuje da ljudi povezuju pozitivne karakteristike sa slatkoćom.

Ključne reči: **slatko, slano, kiselo, gorko, ljuto**